

Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö joutuu suureen remonttiin

► Puolet kulttuurilaitoksista on lakkautuslistalla

► Kentällä pelätään kulttuurielämän politisoitumista

Anu Uimonen
HELSINGIN SANOMAT

► Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö joutuu suureen murrokseen, kun Pohjoismaiden kulttuuriministerit lyövät keskiviikkona Reykjavikissa lukkoon kulttuurilaitosten lakkauttamisohjelman. Nykyisistä paristakymmenestä instituutista tai komiteasta aiotaan lopettaa kymmenen.

Lakkautuslistalla ovat muun muassa nykytaiteen instituutti Nifca, teatterin NordScen, mu-

siikin Nomus ja kirjallisuuden Nordbok.

Pysyvien laitosten tilalle halutaan luoda useampivuotisia yhteistyöprojekteja.

Periaatepäätös uudistuksesta tehtiin jo kesällä. Reykjavikissa kulttuuriministerit päättävät nyt sen toimeenpanosta, lopullisesta aikataulusta ja tilalle tulevasta uudesta organisaatiomallista.

”Uudistuksen tarkoituksena on säästää rahaa hallinnosta ja suunnata sitä itse toimintaan”, neuvotteleva virkamies Risto

Kivelä opetusministeriöstä kertoo.

Muutokset toteutetaan kahdessa vaiheessa.

”Vuoden 2006 alusta lakkaa kolme yhteistyöelintä”, Kivelä kertoo. Nämä ensimmäiseksi lakkautettavat eivät ole laitoksia vaan pysyviä komiteoita: lasten- ja nuortenkulttuurin johtoryhmä, kulttuuri- ja joukkoviestinyhteistyön johtoryhmä sekä ulkomaisten kulttuuriprojektien johtoryhmä.

Ensi vuoden kuluessa valmistaudutaan seuraavaan vaiheeseen, joka merkitsee seitsemän laitoksen ja komitean lakkautamista vuoden 2007 alusta, Kivelä kertoo.

Vuoden päästä lopettavat Suomenlinnassa toimiva nykytaiteen instituutti Nifca, pohjoismainen teatteritaiteen kes-

kus NordScen Kööpenhaminassa, pohjoismainen musiikkikomitea Nomus, kirjallisuus- ja kirjastokomitea Nordbok, pohjoismainen journalistikeskus NJC Århusissa, pohjoismainen museokomitea sekä pohjoismainen taiteilijakeskus Dalsåsenissa Norjassa.

Toimintaa jatkavat pohjoismainen elokuva- ja tv-säätiö Oslossa, media- ja kommunikaatiotutkimuksen keskus Göteborgissa sekä Pohjolan talot ja instituutit Islannissa, Fär-saarilla, Helsingissä, Grönlannissa ja Ahvenanmaalla.

”Laitosten tilalle tuleva monivuotinen yhteistyöohjelma esimerkiksi Suomenlinnan ja Dalsåsenin kohdalla merkitsee apurahoja ja ateljeita, eli kummassakin paikassa olevat vierasateljeet jatkavat toimintaansa”, Kivelä kaavailee.

Nifcan rakennukset Suo-

menlinnassa omistaa Suomen valtio. Kivelä toivoo niiden kaikkien, ei vain ateljeiden, säilyvän jatkossakin pohjoismaisessa käytössä.

”Onhan näillä ohjelmilla oltava piste, josta niitä hallinoidaan. Se voisi olla Suomenlinnassa.”

Kun kaikki raha on projektiluonteista ja määräaikaista, rahaa voidaan suunnata kentän toiveiden mukaan. Juuri tämä pelottaa kulttuuri-instituuttien väkeä.

”Se merkitsee kulttuurielämän politisoitumista”, Nifcan johtokunnan puheenjohtaja Åsa Sonjasdotter vastaa puhelimeen Kööpenhaminasta.

”Tähän asti pohjoismaissa on noudatettu periaatetta, ettei taidetta tukeva yhteiskunta puutu taiteen sisältöön, josta vastaavat taiteen ammattilaiset.

Nyt tuo periaate käännetään ympäri.”

Turhaa byrokratiaa pohjoismaisessa kulttuuriyhteistyössä varmasti on, Sonjasdotter myöntää. Mutta hän pelkää, että uusi organisaatio luo entistä hallitsemattomamman rakenteiden viidakon.

Sonjasdotter näkee, että uudistus on osa valtiot ja kunnat villinnyttä yksityistämisen- ja ulkoistamisinnostusta. ”Pysyvät rakenteet halutaan minimoida. Mutta kun kaikista rahasta kilpaillaan, parhaiten pärjäävät vahvat organisaatiot.”

”Pelkään demokratian puolesta. Nyt esimerkiksi Nifcan johtokunnassa ovat viiden pohjoismaan lisäksi edustettuina itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Fär-saaret ja Grönlanti. Miten niiden ääni kuuluu jatkossa?”